

Տարեկան զինն է 10 ոտորի:
 Ղեղ ամառաւոր՝ 5 ա., երեք ամառաւոր՝ 3 ա., ամառը 1 ա.
 Առանձին համարներով խնարանայէրեր 5 կոպէկ:
 Խմրապատասխան բաց է ամեն օր բարի կեանքի և առն օրերից
 առաւտեան 11—2 ժամը կէտակոյ յետ:

Օտարաբարացիք զիմում են ուղղակի խմբադրուժեան հետեւեալ հասցեով. — Въ ред. узету «Меру Ахъастани», въ Тиф-лусѣ, къ Redaction de «Meghou Haïastani», à Tiflis (Caucase).

Խմբագրութիւնն խնդրում
է իւր այն ԲԱԺԱՆՈՐԴ-
ՆԵՐԻՆ, որոնք դեռ ևս չեն
վճարած լրագրիս ՏԱՐԵ-
ԿԱՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱ-
ԳԻՆԸ շտապեն փութով
հասցնել ԱՅՆ խմբագրու-
թեանն:

ԲՈՂԱՆԻՒԱԿՈՒԹԻՒՆ.

Մեր գործիչները: — «Արևելքի» առ-
թիւ. — Գ. Մ. Տէր-Մկրտչեանցի գաղ-
թ շիւ ա կ ց ու թ իւ ն ն եր . — Կար-
սից:

Մասնահախօսութիւն:

Ք ա դ ա թ ա կ ա ն . — Վ ի կ ա օր Հ իւ գ օ լ
թ աղ ա մ ը . — Ք աղ աք ա կ ա ն լ ու բ եր :

Մ ա ն թ լ ու բ եր :

Յ ա յ ա ա թ ա թ իւ ն ն եր :

Յ ա ն ա ս թ թ ա կ ա ն . — Հ ա կ ա տ ա
շ ի թ :

ԹԻՖԼԻՍ, 2 ՅՈՒՆԻՍԻ 1885 թ.

Ահա՛ք շատ անդամ դժգոհում լինեցայանս իհրե այն մասին, թե մեր մէջ զործիչներ լինե՞ծա՞մանում լինե՞նք անձնական կրքերի և հաշիւների թելադրութեամբ զործում են, մի կողմ լռոյնելով խիստպէս զործը: Արդա՛համար էլ թե մեր զործերը զանազակ ընթացք ստանում են, շատ անհարմար է մշտնապար որոշումն և թիւի զործիչները ձեռք են առնում այնպիսի միջոցներ, որոնք ոչ զործին

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՃԵԿ ԱՏԱԳԻՒՐ

(Ճ շ Գ Բ Է Գ Խ Զ Է Ը) .
 Նուէր հայ օրիորդներին .

I

Ինտրուար ամիսն էր-
N. քաղաքը, իւր մերձակայ ըլլալով
և հովիտներով անդուռ էր կէս
բարձրութեամբ ձևան սպիտակ գ
տակ, Գլխերուայ սարսափելի ջրա
ստահանների ապակիները դարդապ
էին իւր ակն պէս ծառերով և ծաղիկ
ներ, իսկ տանիքները լուլայի նման
էին սառչայի կտորները: Արեւո
նդարտ սահում էր հորիզոնից և ծի
ղոյններով լուսաւորել էր եկեղեցին
նէշները, բարձր չմտնութեանց գաւա
րը և երկնուղէշ ծառերի ծաղկե
ներն էլ կարծես ձմեռուայ սրանց
նքով զրաւում, դուրս թռչելով
ուրիշ ընկերու ու ոտուտակելով ծառ
նոց, ճիւղից ճիւղ սրտաւոր էին ա

են օգուտ և ոչ էլ իրանի պատու ա-
րերի: Աւ այս ծագումէ մե մասամբ
ներանկոյ, որ մենք, որքան էլ ուսում
առած լինինք, բարձր գործոյնն էլ
մասն էրած լինինք, մեծ մասամբ
անբարեկիրթ ենք. այլոց համագում
և կործիր յարգել չը վստենք: Աւ
մեռալաւ բարեկամք—անհաշու թըշ-
նամբ են գտնում, եր ծագումէ
մի հարց և այս մասին նոցա մեջ
կարծեաց և համագման տարբերու-
թիւնն է երևում: Թշնամութիւնք
հանդէս եկաւ նո ամէն իւր տը-
գեղ յատկութիւններով և երևում
հայ գործչի մէջ: Արտ համար ա-
մէն միջոց ներկին է հակառակորդի
գէմ. բայց յայտնի է թէ կոյր կիր-
քը մարդոց ինչ միջոցներէ ձեռնա-
մուխ լինելու թեւադրումէ: Ատա-
յօգ պատմութիւնք, կեցծ անկեղ-
ծութիւն զբարատութիւն, բամբա-
սանք, անխիղճ ստախոսութիւն, ա-
մէն տեսակ չարանեղ բուրբ, պա-
ռուական անէծքներ և այլ ի չարն
հաստատեալ մարդկային մտաց ծը-
նունդ—հնարներ գործ են դնվում
անխնայ, առանց մտածելու թէ ստի
ոտքերը կարճ են, վաղ թէ ուշ
ճշմարտութիւնն երևի և կը դաշ ճոց
այդ ամենին չէ սխալեցնում նը-
բանց, որոնք կրթիչ ևս բացած ոչ
մի ապագայ շին տեսնում այլ գոր-
ծում են բողբեական տպաւորու-
թեամբ և զոհ են ժամանակաւոր
յաջողութեամբ, ի շնորհս ժամանակի
վատութեան, մարդոց բարոյական
անկման և ազիտութեան, որ գիւ-
րահաւան է լինում և պոռտա-
խօսներ իւր յանդուգներէ ազդե-
ցութեան ենթարկված:

ձեռնան լծարմ օդը խրեանց դալալայիկ-ներով: Միով ըսնիւ ձմռոտն տեսքը կարծես դարբանապէն ընտրիւն էր ըստացել:

Մէ քարաշէն տաղկին մնծովիւսմար սնիցը, որ կանդնած էր առաջնակարգ փողոցներէջ մէկի վերայ, իրեցաւ մի մարդ փաթկալնուած թանկազին մուշտակի մէջ: Նորա վիթխարի հասակը, աք-գանդ մինչեւ անգամ զարհուրեց յարու-ցանդը մարմնիկ լոյովի կապրումաժքը, ե-րբեմի անկանոն զգաղութիւնը, նորա խորամանկ արտայայտութիւնը, հպարտ ու միանգամայն արհամարհական հայեաց-քը տալիս էին այդ մարդու դէմքին մի զմեծայ կերպարանք:

— Հօ՛ւ.ճ.ճ.ճ այդ Սարգիս աղան է, — աշս հըշը, կը լինի ձեր առաջին հարցը, սիրելի ընկերոցսդ, նորան ստանկուց: Աս-ճը կը պատասխանեն:

— Հօ՛ւ.ճ.ճ.ճ այդ Սարգիս աղան է, — Ոչ միայն Սարգիս լաշն է իւր վերայն անցորդի ուշադրութիւնը դարձնում, այլ նաև այն քարաշէն պալատը, որի միջիցիւ կրեկեցաւ նա: —

Այդ քարաշէն տան արտաքին դարդա-դանքները, պատհաններէից կախուած զանց զզոյն վարադպրները, պատհան-ներից զոտնուր ապակները, վերջապէս

Այսպիսի զրպարտիչ և ստացող ուրիշից մէկն էլ է, որ այսօրերս թէ Թիֆլիսում պատում է և թէ Ա...ից գրում են մից, իբրեւ թէ ոմանք տարճք աստիճան եկկեցեալանք, յայտնի բան է, սոցա հիտ և նոցա համախոհ աշխարհականք, կաթոլիկ իտական խնդրի մասին խնդրամտաց կն եղած, ուր հարկն է։

Ինչո՞ւ են այսպիսի անմիտ յուրեր անդժվում և տարածվում ամեն ուրեք։— Ի՞նչ կայ, միտմաներ շատ աշխարհումն հարիւրից՝ դեռ մի քանիսը կը հաւատան, այդ էլ հաւուած է հակաստիւրբին։

— Ինչո՞ւ այդ ինչ եկկեցեալանն և կամ աշխարհական աշխարացուց իմ ճարպկիւմեք նշույն թիւնքն իմ նորատակիւ խոջնեցում կրու։ Թէ և նա իւր սուրբ համբամբ և սրբարութեամբ գործեց, — այժմ գործը մի կողմ թո՛ղ մնայ, թէ՛ դուզ սա քանդվի ի վնաս հասարակութեան, իմ վէճս չէ, նադօ դոկանատ (պէտք է ցմահ հալածել) այդպիսի յանգու գեներին, որանք հանրապիկեան շեղվել իմ կամքից և դանկու թիւնից, և ահա այդ նադօ դոկանատ ի վնաս ի վնաս ի կոյր իրից ծաղած գործողութիւնքը սկսվում են—ստեղծվում են սուտ ուրեր ու տարածվում զրպարտու թիւնք ամենարժան գնով ծախյում են, գեղեցիկ զոյներով զարդարված, և՛ որ մերայնոց մեծամասնութեան խելքն էլ աչքումն է։

Պարզ է, որ այդ կոյր իրքի գործունէութեան հետեանքն ապագայում պիտի լինի ի փառս նոցայ, ու

աճաղին շինութիւնը կենդանի արձա-
նողդիւր էին, որ այդ շէնքը մի հասա-
նակ մանկանայտի բնակարանն չէ։ Եւ
իրարէն, այդ Սարգիս աղայի տունն էր,
որի տնամէնը չար ունի աղտոնումը քա-
ղաքը։ Դարձեալ հարստութեան և անուան
առաջ խոնարհում են մեծ ու փոքր, աղ-
քատ ու հարուստ։ Աղայի հարստութեա-
նը չափ չը կայ, նորա կալուածքները
թիւ չունին։

Բայց ինչ ծագումնից է մեր աղան,
ինչ անձնոցներով է նա այդ հարստութիւ-
նը դիզել։ Արդեօք ժառանգութիւն է
այս իւր բարեպիտը ծնողներէց։ Ինչպե՜ս,
թէ քրտինքով դիզած կոպէկներէրց է
կազմուել։

Երբու խօսքով դիզել անկարող է այդ
մի քանի չօշափելի հարցերէն պատաս-
խան տալ և բացի այդ, աղայի կենտոնա-
րութիւնը այժման հետաքրքրի է, որ ա-
ւելորդ չէր լինի, մի փոքր մանրամաս-
նութեամբ մէջ ընկնել և աղայովն պար-
զել։ Սարգիս աղայի ով լինէր։

Սարգիս տղան մի հասարակ և աղ-
քատ ծնողաց որդի էր և մինչև տասը
տարեկան հասակը մի որսւ աղբիւննաւոր
դատմունքի աէր չէր։ Դա իւր օրերը
անցնում էր սրկիաների հետ և անբարե-
յակնութեան միայնաբանում և հատհե-

[illegible]

որ բարեխիղճ ուսուցչների օր աւարտ
որում մէջ լսեն էին դնում առեւի և զը-
ռուելի յատկութիւններ. ծնողների նա-
խադրանքի խօսքերը, բարեկամների յոր-
հորը վերադասին ստիպեցին նրան օգնել
որ ծերունի ծնողներին Սարգսին մի
տանուի առեւի աշակերտելու: Անշան-
կի քանի տարիներ Ս. յ ժամանակամի-
ջեցում Սարգիսը աւանել ու վաճառելու
մէջ այնքան վարժուել ընտելացել էր և
այնպէս սիրել աշխատելու, որ նորա
արդիւն մոտաոտուի Սարգիսը օր ու գիշեր
դուրան էր նուիրած: Նա քնելու ժամա-
նակ արդէն որոշած ունէր թէ միւս օրը
ինչ ապրանք է հարկաւոր գնել և թէ
այդ գնած ապրանքը որքան օգուտով
խաղի է մնալու:

Սարգիսի տեղը մնացել էր զարմացած
իւր երբեմնապէս զօրձախատարի աշխու-
նութեան և ճարպիկութեան վերայ: Նո-
րա խօսակցութիւնը այնքան քաղցր,
քաղցրամտարի և հրապուրիչ էր, որ ա-
մենապէս մտադր էր անգամ լինելով նորա
տանուի, մշտապես յաճախորդ էր
գլորվում այն օրից:

— Սարգիս, առեւի լաւ եմ համարում
ևն մշտութիւնն անել և այնպէս մի քա-
նի կոպիկ յետ ձգելու ևս օրում համար,
այն ստակ զարգանալու ակն առաջ

[illegible]

մասոյց բանին ցանկալ և որոնել թէ և կարի յետոյ իցէ արարեալ, և զնոյն բնութեանս, և զկրօն հարձ (հօր) թէ և կարի մեծ իցէ աշխատեալ՝ ոչ ընդու-նելը *): — առաջին մի քանի դար առաջ առաւած մի ճշմարտութիւն, որ նոյնու-թեան կարելի է, և պէտք է, վերածել և այսօրոյց հայերէս վերայ:

Մեր թուոյն և վիճակին համեմատ ոչ մի այլ ազգ չը կայ աշխարհիս երեսին, որ մեզի չտի գործերն ունենայ, բայց և ոչ մէկ ազգի գործերը արեւմտեան ազգէս, իսկ և անտեղեկ չեն իրանց զը-րած նիւթերի նկատմամբ որքան դար-ձեալ մեր գործերը:

Գրա պատճառը այն է, որ մենք չենք կարողում, չենք ուսանում: Պարտադրա-շաճ սիրով մենք երբեք չենք ուսումնա-սիրում, չենք ծառայում ու մարտում այն ամեն նիւթերը և հարցերը, որոց վրայ անդադար գրում ենք և ստաւաճարարու-նէր և «մամառակից խորհրդածու-թիւններ» և՛ «անմեղ մտքեր» և՛ վկայք ու պատկերներ և՛ ամեն տեսակ զը-րուածքներ:

Փաստերը շատ են, անթիւ և անհա-մար. մենք դրանցից միմայն մինը ա-ռաջ բերենք: Անցեալ տարի «Աղբիւր» մէջ մի պատմական պատկեր կարգա-ցինք, — մեր բնդնագիրը պ. Բաֆֆին «Պարոյր Հայկազնի»-ը: Տէր Աստուած, սր ամառնան տգիտութիւն, որ ներքին չէ ծխական դպրոցի մի աշակերտի ան-գամ, ուր մնաց թէ 25 տարեկան մի յայտնի վկայատանի, զորով: Այ ինքնին տեսէք և դատեցէք:

«Պարոյր Հայկազնի» հեղինակը (ինչ-պէս երևում է) նախ և առաջ ոչինչ հա-կացողութիւն չունի այն դարու արժա-նաւորութեանց և պակասութեանց մա-սին, որոց մէջ ապրում և գործում էր Պարոյր Հայկազնի: Հետեւաբար մեր պատմական պատկերին՝ հետոք — Պա-րոյրը պատմական անձնաւորութիւն, տիպ չէ: Երկրորդ՝ այդ պատկերի մէջ ինչոր պատմական է, — ամբողջապէս, և զրեթէ բառացի կերպով, պ. Բաֆֆին արտագրել է հ. Զարբանաւանից ¹⁾ և «փորձ» ամառագրից ²⁾ առանց պարզաբա-նելու գտնել պատմական և աշխարհա-գրական հին անունները:

Երրորդ՝ Պարոյրը և խորհրդային ժա-մանակակից մարդիկ չեն, ուրեմն նրանք ոչ երբեք կարող էին միմանց հետ տեսակցել և խորհրդակցել ³⁾։ Ոչ էլ նր. մանապէս Պարոյրը կարող էր Գաւիթ անշաղկիւն, Եղեղիկին և Կորիւնին ընկերը լինել:

Չորրորդ՝ խորհրդային Աթէնք գալով պատմում է Պարոյրին թէ Արշակունիաց հարստութեան վերջնական թերեւորդ և հրա-ւիրում է Պարոյրին հայրենիք վերա-դառնալ:

Շատ զեղեցիկ: Բայց նոյն պատկերի հետեւից գլուխների մէկից առաջին ե-րեւում էր, որ Արշակունիաց հարստու-թիւնը Բաբելոնի վերջնական թերեւորդ և հրա-ւիրում է Պարոյրին հայրենիք վերա-դառնալ:

Պ. Բաֆֆին միթէ չը գիտէ (և իմէ)

¹⁾ Թորոս Աղբար. եր. 482. մի ձեռա-գրի յիշատակարանից:

²⁾ Պատմ. հայ. դպր. վէճակի 1865 եր. 150 — 162:

³⁾ 1879 № II.

⁴⁾ Յիշում ենք, որ պատմական պատ-կերին հեղինակը իւր ծանօթութիւնում յիշել և ներկել էր համարել այս անա-խթանից, բայց նախ և առաջ դա շատ օրաւ կարծիք է և երկրորդ՝ որ պատկե-րում միմակ այդ անախթանից չէ է՛հ, այլ շատերի, Կարելի է ասել ինքն պատ-կերը, օտարից ցղլու, մի կատարեալ անախթանից է:

Ե. Յոգ.

չը գիտէ, ինչի գէթ դատադրել վրայ չէ նայում, որ Արշակունիաց հարստու-թիւնը վերջնական և՛ դարու սիրտում, այն է 433 թուին իսկ խորովը (խոս-րով Բ. Տրդատի որդին) թաղուորեց Գ. դարու կիսում այն է 343 թուին: Նշա-նակում է խորովը՝ Արշակունիաց հա-րստութիւնը վերջնական թերեւորդ և՛ հրա-ւիրում է Պարոյրին հայրենիք վերա-դառնալ:

Հիշողութիւնը «Պատմական պատկերին» հեղինակը, ըստ «Բաբելոնի Զիւստակա-րանի» գրածին «սարսուղիւն և խիստ ստոկալի» կերպով նկարագրում էր այն անհղ և օրորողը զանազան հարս-թիւնը, որով Հին Հայաստանի վանքերի վանահայրերը ու ժամկէտները հրաւի-րում էին զեղադրելիքին և զաշատարեւե-րին հաւաքուիլ և խորհրդային ուղեւորա-քը գերեզմանիցը հանել ու այրել ⁴⁾։ Բայց պ. Բաֆֆին միթէ չը գիտէ, որ զանազակի գործածութիւնը արեւելեան և-կեղեցում սկսում է միայն թուրք գա-րուցը սկսելով:

Վեցերորդ... Բայց մենք այս րոպէիս ձեռքի տակ չունենք «Աղբիւր» № 36-ն երբ և չենք յիշում պ. Բաֆֆին միւս անախթանիցները, զորովիսկ «Բաբելոնի թղթից» համար գրածը և այն և այն ⁵⁾։ Կատենք միայն այսքան, որ «Աղբիւր» մի քանի համարներում հրատարակւած պատկերի ձգտումն մի կողմը միայն լա-ւ է, այն է կրթութեւն հայ իրաւասարդին իւր հայրենիքը բերելու ձգտումը: Մի-այն ափսոս, որ այդ ձգտման արտայայ-տիչ առաջին բանաստեղծը՝ մեր մէջ Բաֆֆին չէ, այլ պ. Շահապեղանց ⁶⁾։ Բնական վիշտը բանաստեղծութեանը մէջ:

Տեսնում էք թէ արքան անտեղու-թիւններ և յիմարութիւններ են առաջ գալիս մեր գրականութեան մէջ (ինչ-պէս ասացինք) յատկապէս այն պատ-ճառաւ, որ մեր գրողները ոչ միայն ան-ձիւք և անշնորհ են այլ նաև ծոյլ, ու-սանելուց վախճող, հայ կեանքի ու գրականութիւնը մամառակաբար առող և արձամարձող: Հետեւաբար այդ գրող ներքը, որքան էլ որ կամենային և աշխա-տէին, — այնու ամենայն ոչինչ կախան-օգուտ տալ չեն կարող յիշել կեանքին ու գրականութեանը:

Մինչդեռ ընդհակառակը վարուելով դրանք կարող էին անշուշտ մեծ և փոքր բարիք անել մեզ: Եւ այդ՝ ինչպէս Ռու-սահայ նոյնպէս (և նա մանաւանդ) Տաճ-կահայ գրողները: Յիսուս տարուց ի վեր է, որ տաճկահայոց գրողները զօղելի աշխատութեամբ շատ և շատ հարստաց-րին իրանց գրականութիւնը, բայց այդ գրականութեան մէջ շատ դժուար էր զը-տնել մի, որ կարգի էլ որ լինի, գրուածը որոյ մէջ արտայայտուր հայ կեանքը, հայ-րենիքը, որով մեր նոր սերունդը ծանո-թանալով դրանց հետ, կարգէր և սիրէր դրանց, որով հայ մանկավարժը, բանաս-

⁴⁾ Հայ հողեօրակնութեանը վրայ մեծ արատ ձգող այս պատմական իրողու-թիւնը, որ մեր գրականութեան մէջ ա-ռաջին անգամ երևան հանեց պրօֆես-սոր Լ. Բաբելոնի Մովսէս խորհրդային թարգ-մանիցը ի ռուս լեզու, կարծեօք, զեւ-ապացուցուած չէ գրականաբար: Վասն զի Բաբելոնի թղթից և հինց նոյն տե-ղից, ուր յիշեալ ամօթալի իրողութիւնն է դուրս գալիս, մի թէ երկու թերթ պա-կաս է, կորած կամ հանած: Իսկ թղթի մնացած այժմեան երեսներէն և ոչ մէ-կի մէջ ուղղակի փարպեցին ասած չէ թէ փորում գրեղմանը և այլուած օտարները աշխարհ խորհրդային էին: Պը-րօֆեսսոր Լ. Բաբելոնի այդպէս էլ թարգմա-նում է:

Ե. Յ.

⁵⁾ Չենք էլ խոսում այն մասին թէ այդպիսի գրուածքները երկրաներին յատկապէս մի ամառգրում տարել մի անգամայն անմտութիւն է: Թէ Բաֆֆին նման գրողներին ոչ երբեք պէտք է զը-րել այդ տեսակ ընթերցանաց համար:

տեղծը, լեզուաբանը, պատմաբանը և այլն իւր պտուած նիւթը որոնէր և զը-տնէր:

Բարեկարգաբար մի քանի տարուց ի վեր ահա մեր առաջ դուրս եկաւ մի վարդապետ — Սրտանձառանց, որ իւր ընտիր գրքերովը շարունակ լցուցանում է մեր գրականութեան յիշեալ ահագին պակասութիւնը:

Տաճկահայ գրականութեան հիմքը իս-կապէս այդ վարդապետն է դնում ահա: Պատմական հօր վերջին հրատարա-կութեան, որոյ անունը յօդուածիւ ձա-կապին է գրած, ընտելութիւնը և ձգ-տումը նոյն է, ինչ որ նրա միւս բոլոր գրուածքներինը, այսինքն մի ջինջ պա-նարամայ, որոյ հանդէպ կանգնած դուք ամենայն պարզութեամբ տեսնում էք Տաճկահայաստանը իւր անխախտից և մաշլ տեսարաններով...:

Եւ արքան ճիշդ, կենդանի, սուր ու կարուկ, որքան գրուիլ ու համոզուցու-ցիլ է հ. Սրտանձառանցը, Նա ձեռք մէկ տանում Տաճկահայաստանի քարայրնե-րն ու անդունդներն է նետում, մէկ կերպով լուծելով իւր գաղափարը բարձ-րացնում, մէկ գետին խաւերը պղծում, մէկ ջուր ու առուակներն և լիճ ու գե-տերն մէջը կոխում հանում: Եւ ամեն տեղ, անխոր, ձեռք գրաւում, ձեռք ու-ն միտքը բացանում: Դեռ սովորեցնում, ձեռք հետաքրքրում ու ոգևորեցնում է Սրտանձառանցը:

Գարնալ՝ ահա ձեռք տաճկահայ գե-ղացու խորհիւր և հարուստի ապարա-նք, ահա ձեռք նրա դպրոցը իւր ծաղ-կունք — մանկունքներով և թոռմած ու թոռմած աղջկանքներով, եկեղեցին ու վանքը — իւր խորհուրդ պատերով, իւր մէջը, էջը և վերջը պահուած զանձերով, ձեռագրերով և անօթներով: Ահա ձեռք Հինութիւն թաղաւորի կնիքը, ահա Շնոր-հաւու կնքած ս. միւստի չիշը, ահա ս. Մեհարը, Եղեղիկ, Պրեզը և ուրիշները: Ահա կապալաշտ հայի սրբատեղիքը, ահա նոյն կապալաշտ ժողովուրդը, ահա տէրը և ահա դերին, հալածողը և հալածողը, ահա զօղը և արդարը: Ահա դրանց եր-դերը, խաղերը, առաւելները, հեքի-սիները, հանելուկները, չորերը, արդ ու դարձը, նիստ ու կայք, խնամու-թիւնները և յիմարութիւնները, աղգա-լահ և աղգալիսա գործերը, հակում ու արամագրութիւնները: Ահա պարտադրոյ, խաճակի ու խաճակի առաջնորդնե-րը և երկրաւոր ու առաքինի գործողը, ահա ժողովուրդի նիւթական և բարդական վերքերը, ահա նրա և առողջ ու կայ-տաս կերպարանքը, — մի խօսքով՝ ահա ձեռք ձեռք հին և նոր հայրենիքը իրանց հին և նոր բնակիչներով, ահա զօք ինքեանքը, լաւ թամաշայ արեւք, տաղե-ցէք ձեռք — (Վանքի գեղեցիկ, որպէս զի յետոյ կարողանաս քեզ համար մի լաւ բան անել):

«Թորոս Աղբար» ունի այս Բ. մասի մէջ ոչ նուազ ուշադրութեան արժանի է «Չեռագրի» և «Զիւստակարանի» կազ-մող մասը, որ 240 երես է բաժնում: Այդ թանկագին մասով բաց ի այն, որ հ. Սրտանձառանցը մի շարք նոր ձեռագրե-րի գոյութիւնը հրապարակ է հանում, այլ նաև արտագրած յիշատակարաննե-րով՝ մեր առաջին է դնում Տաճկահայ ժողովուրդի մօտ 500 տարեկան պատմու-թիւնը մօտաւորապէս: Յիշատակագրերը գրաւոր ընթացքում ժամանակին նա-նաւոր թէ քաղաքական, թէ կրօնական և պատմական երկուքների հետ թէ բնութեան և բարբարոսների ու պարտա-պատկերների ձեռքից ժողովուրդեան և վանքից կրած նեղութեանց հետ և այլն և այլն:

Ուզում էք, օրինակի համար, խմանալ թէ հայ ժողովուրդը ինչ կարծիք ունէր Մեղրիսեղեկ կաթողիկոսի մասին, — կարդացէք Վաստակարանից համա-կը առ նոյն կաթողիկոսն (եր. 278 — 293) և կը տեսնէք թէ Առաքել Գա-րեթեոս նոյն կաթողիկոսի մասին զը-րածներն իրայ նրբան նոր բան և լոյս է ձգվում, թէ ինչպէս հայ ժողովուրդը ճակատ առ ճակատ, կռվում է իւր կաթողիկոսի հետ՝ երբ տեսնում ու լսում է սրա անարժան գործքերն:

Տարակոյս չը կայ, որ ամեն մի բանա-ւէր հայ սէրի և կոռնեանց հ. Սրտանձ-առանցի գրքերից մի մի օրինակ, բայց շատ և շատ ցանկալի էր, որ ամեն մի գրագէտ հայ եւ, մանաւանդ մեր զը-րողների տանը, ունենային և կարգա-վին ինչեւզ գրքերը:

Սրտանձառանցը ամենքի համար էլ օգտակար է և հրահանգիչ:

ՀԱՅԿՈՒՆԻ.

ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ

Վ. Կ. ՏՈՐ ՀԻՒԳՈՅԻ ԹԱՂԱՌՄԸ.

Մայիսի 20-ին փարիզում եղա-նալը շատ զեղեցիկ էր: Կիւրակէի ողջ զիշերը մինչև երկուշաբթի ա-մենախուսու բազմութիւն հաւաքու-ած էր Յաղթական կամարի մօտ բա-նաստեղծի դադարը շուրջ: Ասողի հրապարակը առանձնապէս զեղեցիկ տեսարան էր ներկայացնում: Փարի-զի ամեն մի կողմից հաւաքվում են պատգամաւորներ և պաշտօնական անձինք:

Ճիշդ ժամը 11-ին Ինվալիտների հիւրանոցի մօտ կանգնեցած թըն-դանօթները որոտաձայն ողջունելին դադարը: Յետոյ ճառախօսութիւն-ները սկսուեցան:

Առաջին ճառ. խօսողն էր սենատի նախագահը՝ Լեոն Ելիէ: Հարատա-նը այն միտքը յայտնեց թէ Վիկտոր Հիւգօն իւր բոլոր կեանքում ան-յոգողով կերպով հետեւում էր ար-դարութեան, մարդկութեան և փա-ռացի: Որպէս գրական գործիչ՝ հան-դուցեալը մի խոշոր և զօրաւոր հան-ձար էր, որոյ ամեն մի գրուածքու-մը պարզ տեսնուում էր նրա հայրե-նասիրութիւնը և անցեղի սէրը դէ-պի բարին: Այնուհետև խօսեց պա-լատի նախագահ պ. Ֆլօրէն, նա ա-սաց. «այսօր ողջ Ֆրանսիական աղ-գի կողմից մենք ողջունում ենք մեծ քաղաքացու ոսկերքը: Բայց մենք ողջունում ենք ոչ թէ համեմատ սը-գով, այլ ընդհակառակը այն շքեղ հանդիսով, որ նրա անմահ հանձա-րին արժան է և վայելուչ»:

Գիտութեան ճիւղերի կողմից ճառախօսեց Լ. Բիլիէ. «Վիկտոր Հիւգօյն — ստաց նա — այս ժամու-սով Ֆրանսիան է օղբում, որովհետև Ֆրանսիային՝ իւր կրած բոլոր զը-րադարութիւններինը յետոյ միայն Վիկտոր Հիւգօն էր մնացել իբրեւ նրա (Ֆրանսիայի) փառքը և միւ-թարութիւնը: Այլ ճարտարանե-րից յետոյ Յաղթական կամարի մօտ ճառեր խօսեցան նա և Միշլէն՝ քա-ղաքային խորհրդարանի կողմից և

Լեֆեվր — գիտաւոր խորհրդի կող-մից:

Ժամը 11 և 40 րոպէին ճառա-խօսութիւնը վերջացան և հանդէ-սը քաղաքային պահակ զօրաց ու-ղեկցութեամբ, շարժեցաւ դէպի Պանդէոն — մեծ մարդկանց վերջին ապաստանարանը: Փարիզի պահակ զօրքը ողջ փողոցները խիստ առ խիտ) բռնած էր: Շատ դժուար է ճիշդ գաղափար տալ այն ամենաշքեղ հան-գիսի մասին, որոյ միջով աւելի բան ու թը կիլովիտը տեղ, տանում էին բանաստեղծի դիակը: Հարիւրից ա-ւելի նուագաժու. խմբեր ողջունում էին նրան: Երկու միլիոնից աւելի ժողովուրդ էր հաւաքուած, որ իրան բռնեց այն պատշաճաւոր զիւրքին մէջ, ինչ որ վայել էր այս տխուր հանդիսին: Պատկերի թիւը 10,000-ից անցնում էր. պատկեր ուղարկ-ված էր աշխարհիս ամեն մի կող-մից՝ ընկերութիւններէ, հիմար-կութիւններէ, խմբաւորութիւննե-րից և այլն: Պատկերներ զետեղեցւած էին 12 կառքերի մէջ:

Արեւևտից պալատի մօտ հանդի-սին զինաւորից հողեւոր նուագա-ժուների խումբը ժողովուրդի հողեւ-մայլ ձայնով: Պալատի գլխաւոր մուտքի մօտ զրօշակապարդ դրած էր «Անմահութիւն» կոչուած այն ար-ձանը, որ երկու տարի առաջ Փա-րիզի գեղարուեստական հանդիսումը մեծ զղղղին հանեց:

Այնուհետև Համաձայնութեան հրապարակը և կամուրջը անցնելից յետոյ հանդէպը Բուրբոնեան պալա-տի կշտից ուր մի ծաղկապարդ դը-շակ էր կախուած, անցաւ Սէն-ժէ-ր-մէի բուլվարը: Այստեղ մի դէպք պատահեցաւ, որ կարող էր տխուր հետեւանքներ ունենալ: Պոլիցիայից մղուելով ամբողջ բարձրացաւ ժող-վրդի համար յատկաբար փայտեղ ամբիւնի վրայ: Ամբիւնը ծանրու-թիւնը չը տանելով փուլ կիււ: Ժո-ղովուրդը վայր թափեցաւ, բայց բարեբաղդաբար, ոչ ոք բացի եր-կուղեցի ոչ մի ֆուսի չէնթարկե-ցաւ:

Այնուհետև Սէն-ժէրմէի և Մի-շէլ բուլվարներից մինչև Սուֆօ փողոցը ոչ մի դէպք չը պատահե-ցաւ: Ժամը մօտ 2-ին հանդէպը մօ-ցաւ Պանդէոնին: Գաղաղը կառքից վեր բերին և նորից սկսուեցան ճա-ռախօսութիւններ: Պանդէոնի մօտ ճառ խօսողները սոքա էին. Պրեզի-ստի քաղաքի, ուր ինչպէս յայտնի է, ծնած է Վիկտոր Հիւգօն, քաղա-քաղուելը իբրեւ գեղեցիկեմների եր-կուսին արտօրեալների ներկայացու-ցիչ խօսեցաւ Մադիէ դը Մոնթօ. դրամատիկական ընկերութեան հե-ղինակների կողմից խօսեցաւ Անրի Պոնշիէ. Ժիւլ Կլարեան — Ֆրանսի-ական գրական ընկերութեան կող-մից, Լեֆեւր դը Լիւ — Ֆրանսիայի բանաստեղծների կողմից, Գոսթ — Ֆրանսիայի պատակաբուրժուան ար-տիստների կողմից, Կլեման — Վաշինգ- — Հայկան Հասարակապետութեան կողմից, Կէլիմըր — Փարիզի ուսա-

նորական ընկերութեան կողմէն: Մասնաւորներն — խառնիկ լիտաներուն կողմէն: Այս բոլոր նստերն ալ նկատուելի տարբերութիւն գործեց Մասնաւորին ձեռքը: Եւ Գրանտիստի սուղը — առաջ ճորտասանը — ողջ մտածող մարդկութեան սուղն է: ուստի խառնիկն եւս միայնում է իւր արտասուքները այն արտասուցէն, որ այս բոլոր լիտաներէն մեծ վարժապետի գերեզմանին վերայ: Եւ ո՛չ թէ միայն խառնիկն այլ ամեն ազգերը ձեռք ձեռքի տուած գալիս են Վիկտոր Հիւգոյի գերեզմանը համբուրելու:

Մասնաւորներն յետոյ խօսեցաւ նշանաւոր հիւգոյեան լուրի միւլտիլի կողմանէ միջնագոյնն արտիստիկական ընկերութեան: Նա առաջ օրհորում յիշատակը միշտ պահէր մեր մէջ, թող այդ յիշատակը մի պնդ կապով զղծուի ընդ հայրենասիրութեան համալսարանային փառքի եւ մարդկային մարդ յայտնաւորէ մեջ: Արժանի ընկեր այն միահամու հիւգոյեանը որ ողջ Գրանտիստիստի ստիպում է ծուր գնել այստեղ իսկ Եւրոպային — հաւաքուիլ այն շնորհիւ պատուանդանի մօտ ուր ազգային բանաստեղծը վերածնվում է այժմ յաւիտենական կեանքով: Մասնիկ էլ աւելի մեծ փառք կարող է միթէ ընել: Վիկտոր Հիւգոյի մահը բոլոր մարդկութեան եղբայրութեան համար նրա անքննելի գրեցիկն եւ պատերազմեցիկ յետոյ ազգերի հանդիսաւոր եւ սրտային միասնական առիթ դարձաւ:

Ճառերն յետոյ Վիկտոր Հիւգոյի դարձաւ զրուցաւ: Ներքին մէջ Ժ. Ռուսոյի դարձարանի շարքում:

Կարգ կանոնը պահպանելու համար ստիպանութիւնը ամեն միջոցներ ձեռք տուած էր: Ներքին գործոց պաշտօնային պ. Ալէքս. Տարժէն բոլոր օրը տեղեկութիւններ էր զարնվում եւ ամեն բոլորէն ոտնկանսկան ծառայողներին տանում էր մանրամասն գեղեցկութիւններ, ինչ որ հանդիսի ժամանակ կատարվում էր, բարեբաղդաբար ոչ մի կարգապահանք չուէր չեղաւ: Բոլոր հրապարակի վրայ կամեանքները փորձեցին մի քանի կարմիր դրօշակներ պարզել լայն օտարկանութիւնը իսկոյն ձեռքերը խնայ առանց որ եւ ընդդիմութեան կամեանքներին կողմից: Այժմ Գրանտիստիստի միջոցով Գրանտիստիստի միջոցով է կատարել խաղաղութիւն:

ԳԱՂԱՅԱՄԱՆ ԼՈՒՐԵՐ:

Նախարարների խորհուրդը որոշեց Վիկտոր Հիւգոյի յուղարկութեան հանդէսը ուղղել կարճ ճանապարհով, այսինքն Սէն Ժեռմէնի եւ Սէն Միշելի բուլվարով:

Այս կարգադրութիւնն, որ մեծ դժգոհութիւն է յարուցանում փարիզի մամուլում, բացատրվում է նրանով, որ երկրորդ ճանապարհը մեծ բուլվարներով շատ ծանր կը լինէր ծերակալութիւն անդամների համար:

Մինչեւ ցայժմ ստորագրվող պատգամ

մատնելի թիւը հասնում է 550-ի: Թողանք օրը պատգամաւորաց ժողովի տան վերայ կը ծածանվի կիտարաց դրօշակ ծածկած մեծ: Պատգամաւորաց ժողովին կ'առաջարկվի, որ բոլորն եւ բոլոր պետական հաստատութիւնք փակվին, սրովհետեւ զորա համար հասարակ հրամանագիրը բաւական է: Պատմիչները սրտազան իրեղեք, արքեպիսկոպոստի կարգադրութեամբ, տանվում են Նոթր Դամի Սեղանն եւ կրօնական քննադատութիւն ունեցող զարդերը կը ծածկվին: Յաղթական կամարի մօտ աշխատանքները շարունակվում են ոչ միայն ցերեկով, այլ եւ գիշերով, երկարատեւ լուսաւորութեամբ: Ամպշտիւններ վերին մասը ծածկած է թաշաղ եւ սեւ պատտա: ուստի Գաղաղը կը գնդի մի հարկ տարածութեան վերայ, որ գեանից մի քանի տարածան բարձր կը լինի:

Մայիսի 18-ին Լոնդոնից հեռագրում են: «Independance Belge» լրագրին: «Այստեղ հաստատվում է այն բարձր թէ՛ Անգլիոյ թէ՛ Ֆրանսիոյ համայնք: հոգիներն Ռուսոյի հետ հայտնի են եւ թէ Պետերբուրգի կարիքները ձեռք է քաշել Մեծազանցիկ եւ Յիշատակից: Գաղաքական շրջաններում այս բարձր լուսաւորութիւնը դարձեց: Առաւելագոյն ազատամիտները յայտնաբերեցին, որոնք շատ ցոյց են Ռուսոյի արած զինուորական: Զեյն: Հաստատվում են, որ Ռուսոյն այս զինուորականները արտա, տաշիկայ ընտրութեանց ժամանակ եւս Գաղափարի պաշտօններին պահպանելու համար: Նա, Ռուսոյն, համոզուեցաւ, որ Անգլիայի կողմից այլ եւ իրան եղած օրեւ զինուորականութիւն, միանգամայն կը կորէր Գաղափարի վարկը Անգլիայ ժողովրդի առաջ եւ կատարարութեան զինը պահպանողականները ձեռքը կանցնէր: Իսկ այդ իրողութիւնը Ռուսոյի համար մեծ անյարմարութիւն կը լինէր: Որովհետեւ Ռուսոյն շատ լաւ գիտէ լորդ Մայիսիստի եւ Ռանտոյի ջանքերը զաղապարները:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

«Նոր-Գարն» յարգելի խմբագիր պ. Ս. Ս. լուել յանձն առել էր եւ լուսնէր կաթոլիկոսական ինքնի կարգաբերութեամբ, իսկ այժմ խոսել է այդ լուսնութիւնն եւ մի առաջնորդող գրել իւր ԼՐ լրագրի № 89-ում, որոյ մէջ նա յայտնում է, որ «Արեւը» եւ «Մեղրան» կաթոլիկոսական ընտրութիւնից յետ, մի եւ նոյն նպատակին են դիմում զանազան ճանապարհներով: Նրա լուրերով Նա կառակ կողմեր դիմող լրագրիներին միմեանց հանդիպեցնելու, երկու բոլորովին միմեանց հակառակ ուղղութիւն ունեցող հանդէսներին նպատակի մէջ միութիւն տեսնելու համար պէտք է «Նոր-Գարն» խմբագրի սրամտութիւնն, նրա խելքի առաւելականութիւնն եւ երկու հակառակ հայեցողութիւնների էլ ծառայելու եւ սրանց կարիք ժամանակ միանցել կարողանալու ընդունակութիւնն ունենալ: Մեզ համար մեծ է եւ անհատական ամբողջ յոյուածը: Թող պ. Ս. Ս. պարզէ այն փաստերի հիման վերայ եւ մենք ինչպէս հարկն է պատրաստենք պատասխանելու եւ բացատրելու, որ պ. Ս. Ս. երեսակայութեան պատճառ է նրա դրածը եւ կամ մի կողմնակի դիտարկութեան արդիւնք:

ՆԱԽԱՐԱՐՈՒՄ Եւս հարգում են: Այս տարի հայերի կողմից զէպուստո ընտ-

րուեցաւ պ. Գալիթ Սամուէլեանը: պ. Սամուէլեանի ընտրութիւնը շատ յաջող կարելի է համարել: Նա փորձուած, հեռաւան, գործունեայ եւ աշխատասէր մարդ է, լաւ ծանօթ է քաղաքական եւ վարչական կանոններին, շատ լաւ վարվել գիտէ ժողովրդեան հետ:

Մայիսի 16-ին, ինչպէս արդէն յայտնի է մեր ընկերացիներին, Թիֆլիզի հայ եւ վայ մամուլը մի հեռագիր ուղարկեց ֆարիզ «Ռապըլ» (Rapport) լրագրի խմբագրութեան իւր ցաւակցական մասնաշաղկիւնը յայտնել տալու Վիկտոր Հիւգոյի մահուն առթիւ:

«Տաւառիկ այն հեռագրի ընտրվող» «Թիֆլիզի հայ եւ վայ մամուլը մասնաւոր է լինում այն համալսարանային «տեղին, որ պատճառեց մեծ հանձնարի «մահը, որի անմահ դարձերը ողբերում են բոլոր աշխարհը»: «Խմբագրութիւններ» Առէլ-Էլ, Առէլ-Գալի, Գալի-Էլ, Գալի-Էլ, Մեղրան, Նոթր-Գարն եւ Նոթր-Էլ:

Մեզ հարգում են: «Թիֆլիզում մի տարօրինակ դող է լայն ընկել: Մի բաւական լաւ հայտնաւոր պարսիկ մշահում է մտաւորներն եւ ինքնուր մասնիկ կամ այն ինչ բանը իրեն ցոյց տալ: Երբեք անթիւն ողբում քաղելով նա գողանում է իրեն ցոյց տուած աւարկան եւ անյայտանում: Այսպէս քաղաքի 1 մաս. Յոսէֆի Գուգինի մազալինից գողանում է մի ուրիշ ժամացոյց, 3 մաս. Ս. Զանգուրովի մազալինից մի կարի մեքենայ, 5 մաս. Ռ. Լեւինի մազալինից մի ուրիշ ժամացոյց, 9 մաս. Ս. Սամուէլի մազալինից մի արձան է ժամացոյց, Եւ Զալմանի մազալինից մի կտոր քիւմիլ, մի ուրիշ տեղում երկու ժամացոյց եւ այլն: Այդ բոլոր գողութեանց ժամանակ նա այնպէս ծաղկաւիլ է վարվում, որ անհայտն է լինում նրան կապաւորել: Վերջապէս ամսոյ 21-ին յիշեալ գողը մահում է յիշան: Եւս հրապարակի վերայ գտնուած Ռաբլուի ժամացոյցի խառնութիւն եւ խնդրում է իրեն ցոյց տալ ուրիշ ժամացոյցներ: Նա ցոյց է տալիս: Նրա գիտելուց յետոյ վերջնում է մի ժամացոյց եւ անյայտանում: Խառնութեանը դուրս է գալիս յայտնում է այդ անցքը 5 մասի պրիստաւի օգնական Ս. Վիտորովի: որ կանգնած է լինում այդտեղ մինչեւ ժամանակ յայտնելու եւ նրա նշանները: Ս. Վիտորով խմբագրի, ուր նա կը լինի քաղաքի պարսից բաժնի տարակրեւորում երեկոյան գնում է եւ կապաւորում: Նրան Գալը յայտնեց, որ ինքը պարսկահայտակ Նիկոլայ Զաֆար Զադ-Վի-Զուսէյին օղլին է եւ վերոյիշեալ բոլոր գողութիւնները ինքն է արել: Բայց այդ նա պատմել է, որ ինքը գալիս է արտասահմանից ուր եւ ուրիշ է այդ արհեստը եւ ապա գործադրել է Զաֆար-Խառնի, Օղլուսայում եւ Ռուսաստանի այլ քաղաքներում, եւ ոչ մի տեղ չեն կարողացել նրան բռնել, որ ինքը ունի շատ ընկերներ, որոնց ինքը սովորացնում է այդ արհեստը եւ որ նա այժմ պատրաստվում էր գնալ Գանձակ, որտեղ մեծ յաջողութեան է սպասում: Գաղաղ-Զաֆար նրան ստիպանաւորեց հաշտար դատարարի մօտ տանելիս, ճանապարհին փախչում է պահապանի մօտից եւ անյայտանում: Ի դուրս են լինում բոլոր ջանքերը նրան կրկին անգամ կապաւորելու: Հուսանական է որ նա փախել է Գանձակ:

ՄԵՍՏԻՆ ՄԵՆԱՌ ՀԻՄՆԵՒԵՆՈՅ

(ՎԱՐԱՆՑՈՎԻ ԱՐՁԱՆԻ ՀԱՆԴԵՊ)

Հիւանդներին ընդունում են ԱՄԵՆ ՕՐ: Առաւօտեան 9—11 ժ. Բուրձնիկ — մանկական եւ ներքին հիւանդանոցներում: 10—11 ժ. — Կին-բը-Ժիշ Եւրոպայի — մանկաբարձութեան կանանց եւ մանկական հիւանդանոցներում: 11—12 ժ. — Կուրձնիկ — աղքատների: Երեկոյան 6—7 ժ. — Կուրձնիկ — ամեն օր: Եւրոպայի, Բուրձնիկ եւ Կուրձնիկ — երեքշաբթի եւ շաբաթ:

Համալսարան (Կոնսիլիում — հիւանդանոցի բոլոր բժիշկներին) երեքշաբթի եւ շաբաթ երեկ: 7—8 ժ.: Հիւանդանոցը ունի սենեակներ գիշերօթիկ հիւանդների համար առաւել 40—80 ու վարձով: Երեկոյան հիւանդները վարձում են 50 կ. համալսարանի համար 3 ու: Զբոսերն են անվճար:

Հիւանդանոցի վարչապետը՝ ՆԱԽԱՐԱՐԵԱՆ (100) 40—21

ԹԻՖԼԻԶԻ ՀԱՅԵՐԵՆ ԳՐԵՐԻ ՄԱԿԱՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՀՐԱՄԱՐԱԿՈՒԹԵԱՄԸ ԵՎ ՍԵՆԱՆԸ:

ՎԱՆԱՅ ՍԱԶ

Հաւաքածոյ վաճառականի ժողովական ԵՐԳԵՐԻ ՀԻՖԻԱՍԵՆՐԻ ՍԱՆՏԵՐԻ Եւ ՀԱՆԵԼԻՆԵՐԻ (տեղական լրագրում): Ժողովից ԳԵՐԻ Գ. ՇԻՐԵՆՑ:

Վաճառվում է Թիֆլիզի բոլոր հայ գրավաճառանոցներում:

Գինն է 75 կոպէկ:

(164) 3—3

Թեան եւ մէկ երրորդ տարեկան: Նոր Սուրբ պատարագից յետոյ ամբողջ հոգեւորականութիւնը վերադառնալի ի չօրէ եւ լայն փառաց ընդ նոսր: քաղցրաձայն պատշաճաւոր շարականն երգելով ու լուսաւորեց եկեղեցուց զիմեց Վարդգիսական ընկերութեան զանգեք, որ ի ներկայութեան քաղաքական, ընկերական անդամաց եւ ժողովրդաց խոսն բազմութեան, ամենազորեղ մասաց Կայսր Աղլաւանց Գ. Նամար գահաւանդական մարմնի կատարելուց յետոյ, կատարեց նոյնպէս հոգեհանգիստ հոգեւոր Բառաց Կայսր Աղլաւանց Նիկոլայի վրէժի համար, որի օրով հաստատուել է ընկերութիւնը եւ նոյնպէս էլ վերջապէս հիւանդներին համար: Եկեղեցական արարողութիւնը վերջանալուց յետոյ, երկու սրտաշարժ ճառեր կարդացան: Եւ, մի կը պ. Սարգիս Վարդգիսականի կողմից, իսկ միւսն էլ պ. Գալուստի ինքը կարդաց: Այդ վարդիկ հանդէսը վերջանալուց յետոյ՝ ժողովուրդը անխափ հրաւիրվեց օրիորդաց երկնի գառաւորներ, որ սեղանների վրայ մեծ քանակութեամբ դարձաւ էին զարդի սանտաֆներն միամեայ գեղեցիկ ձեռագործները: Չեռագործներն մեծ ժառը կրկին մնաց, իսկ մի աննշան մասից գոյացած գուժարը, ինչպէս տեղեկացանք զանապառն մեծ պ. Գրիգոր Կիլիկիականի հետեւ է մինչեւ 147 ու 50 կ.:

Նոյն օրը եկեղեցուց գալիւստ խորհրդական անդամներից մի երիտասարդ պարսն, որ լազիկի դուրսութեամբ հարստացած է, ստահացած իւր Գերմանիայում իրրե թէ ստացած կրթութեան վրայ տուած է, սեղանը ինչ ազգ, ինչ կրօն, ինչ եկեղեցուց, ինչ կաթոլիկոս, մենք պիտի աշխատենք ընդհանուր մարդկութեան խոսնալուստութեան գաղափարը տարածել ժողովրդի մէջ եւ ոչ թէ կրօնամոլութեան գաղափարը: Եւ այդ տեսակ շատ յիմար բառեր, բառեր որոնց կարիք չը կար եւ չարէր պատաս

խաներ: Երեկ պարսնը «Վշակից» հոտ է տակ, բայց սիրով ինչպէս նշանաւորում է զրեւ է ձայն, բայց չը գիտէ ուր է այն: Այդ բառերը լսողներից մի քանի պարսն պ. Գրիգոր տանակ տարիներ անվարձ ծառայել են ազգին, չը կամենալով ընկերանալ այդ երիտասարդին, հրամարվում են իսկոյն: Մեր ժողովուրդը միթէ գնահատում է ճշմարիտ գործունեայ եւ անաչառ մարդկանց երեք: Բաւական է, որ մի ազգեւ համբալ (բայց փոքր կրպնը լիքը) ընդհանուր ժողովներում մի քանի սերձափոս բառեր արտասանէ, չէնց նոյն ժամին էլ, առանց այդ մարդուն լաւ ճանաչելու: Եւս հոտում են նրան հատարական գործերի զեկը: Յաւալի է:

Պ. Այցելուն Բաղուկից գրում է. — «Մարդ. ընկ.» զրադարանը ներկայումս ներկայանում է մի քանի մի սկանդալանայ: Մենք լսեցինք, որ յարգելի խորհուրդը վճել է մինչեւ ասած օր հեռացնել գրադարանային, բայց անհանգիստ է շատ օրեր, իսկ նա դարձեալ իւր տեղումն է: Իսկ սկանդալանը խօսաւորում են գրեթէ խաղաղարար օր:

Խմբագիր Պ. ՍԻՄԵՆՆԱՆՑ: Հրատարակել է Լ. ՆԱԽԱՐԱՐԵԱՆ:

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՆՆԵՐ:

Քաղաքի կամքների վերայով անցնելու առթիւ յօդուտ քաղաքի արդիւն Տարիի կանոնները լայնատրեւը համար ԹԻՖԼԻՍԻ ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ՎԱՐՁՈՒԹԻՆՆ յայտնում է ի դիտութիւն հասարակութեան որ նշանաւոր հարկը ֆայեւոններից եւ դրօշկաններից առնվում է նոյն մէջ նրա տողներից: Իսկ դարգակ ֆայեւոնների եւ դրօշկանների համար կատարաններից:

ԿՕՅԷ ՄՕԿԿՕ
Ս. ՍԻՄԵՆ Ե ԸՆԿ.
(II. 2492.)